

Νορμπέρντο Φουέντες

‘Ο καπετάν Ξιπόλντος

Μετάφραση: Φ. Δ. Δρακονταειδής

Τό σπαρμένο κτήμα βυθίζοταν στή λαγκαδιά τοῦ βουνοῦ κι ὀριζόταν ἀπό ἕνα πυκνό δασάκι, ὅπου τὰ δέντρα μαραμποῦ μπερδεύονταν μέ τίς λεμονιές κι οἱ λεμονιές μέ τὰ μαστιχόδεντρα καί τὰ μαστιχόδεντρα μέ τὰ κισσάμπελα καί τὰ κισσάμπελα μέ τή μαριχουάνα κι ἡ μαριχουάνα μέ τὰ κίτρα καί τὰ κίτρα μέ τὰ δέντρα τοῦ καφέ καί τὰ δέντρα τοῦ καφέ μέ τὰ μαραμποῦ.

‘Ενα μονοπάτι, χαραγμένο ἀνάμεσα ἀπό χόρτα περασμένα μέ τό δρεπάνι, συνδέε τό κτήμα μέ τό σπίτι τοῦ καπετάν-Ξιπόλντου. Μπροστά στό σπίτι περνοῦσε ὁ δρόμος πού ἔφτανε στό Κοντάδο. ‘Ο Ξιπόλντος σταμάτησε τὰ βόδια. Τά ζῶα, ἀπαλλαγμένα μιά στιγμή ἀπό τίς φωνές καί τή βουκέντρα, συνέχισαν νά μυρικάζουν τίς στενοχώριες τους καί τό χορτάρι τους, ἐπειδή ἤξεραν αὐτά πῶς ἡ ἀνάπαυλα ἦταν μόνο γιά μιά στιγμή.

‘Ο Ξιπόλντος κάθησε στό σημεῖο πού χώριζε τό σπαρμένο ἀπό τό δασάκι. Στό πλευρό του κρεμόταν τό ταγάρι τοῦ κολατσιοῦ: μιά κομμάτα χωριάτικο ψωμί κι ἕνα σταμνί κρύο νερό. ‘Ο Ξιπόλντος ἄρχισε νά μασουλίζει τό ψωμί, καταπίνοντας κάθε μπουκιά μέ τή βοήθεια μιᾶς ρουφηξιᾶς νεροῦ. Φοροῦσε ποικίμοιο τῆς δουλειᾶς, πανταλόνι γαλάζιο γυαλιστερό, δεμένο στή μέση μέ σκοινί καί κασκέτο τοῦ μπέιζ-μπόλ στό κεφάλι. Τά πόδια του ἐξεῖχαν πολύ πέρα ἀπό τίς φαγωμένες ἄκρες ἀπό τὰ μπατζάκια του. Κάτι πόδια πελώρια, μέ πατούσες λασπωμένες καί γεμάτες κάλους:

— Μέ κυνηγᾶνε, εἶπε κάποιος.

‘Ο Ξιπόλντος ἔφερε τό χέρι στό δρεπάνι του, σηκώθηκε καί στάθηκε μπροστά στόν ἄγνωστο, πού εἶχε προφέρει αὐτές τίς λέξεις.

— Μέ κυνηγᾶνε ἐπανέλαβε ὁ ἄντρας.

Κρατοῦσε ἕνα ντουφέκι Γκάραντ καί στά δεξιά του κρεμόταν μιά θήκη περιστροφῶν.

— Δέν εἶμαι κλέφτης, διαβεβαίωσε ὁ ἄντρας.

— Δέ μ’ ἄρέσουν οἱ δουλειές μέ κόσμο πού τήν κοπανάει, εἶπε ὁ Ξιπόλντος.

‘Ο ἄντρας κοίταξε πίσω καί πάνω, πρὸς τό σημεῖο ὅπου ἕνα σύννεφο κόκκινης σκόνης ὑψωνόταν ἀπό τή γῆ καί πλησίαζε μέ βεβαιότητα κι ἡρεμία.

— Τούτη εἶναι ἡ Πολιτοφυλακή, εἶπε ὁ Ξιπόλντος.

— Γιά μένα ἔρχονται, ἀλλά δέν μπορῶ ἄλλο.

‘Ο ἄντρας κάθησε δίπλα στό σταμνί καί τό ψωμί.

— Μοῦ δίνεις λίγο ψωμί καί μιά στάλα νερό;

— Σερβίρισου, εἶπε ὁ Ξιπόλντος, προσφέροντάς του· καί στρίβε τό γρηγορότερο.

Δέ θέλω νά ‘χει φασαρίες ἡ οἰκογένειά μου.

‘Ο ἄντρας ἄδειασε τό σταμνί μέ τρεῖς γουλιές, σβήνοντας τή δίψα πού κρυβόταν, ἐκεῖ ὅπου ἡ γλώσσα δένεται μέ τό λαρύγγι. ‘Ο Ξιπόλντος τόν ρώτησε:

— Τί περιστροφή εἶν’ ἐτοῦτο;

— Λοῦγκερ, εἶπε ὁ ἄντρας.

— Καλό εἶναι;

— Καλή ποιότητα.

— ‘Ωστόσο δείχνει κάπως παλιό, ἔ;

— Τό δάσος μοῦ τό σκούριασε, ἐξήγησε ὁ ἄντρας. Κι ἔτσι πού εἶναι, βαράει καλά. Εἶναι πολύ σπουδαῖο πιστόλι.

— ‘Ετοῦτο εἶναι τ’ ὄπλο πού μ’ ἄρесеῖ ἐμένα, εἶπε ὁ Ξιπόλντος, κραδαίνοντας τό δρεπάνι του.

— Κόλλιν εἶναι;

— Ναι, άπάντησε ό Ξιπόλητος. Κόλλιν είναι και τό κουβαλάω μαζί μου εδώ και πάνω από δέκα χρόνια.

— Για νά δώ τή μάρκα, ζήτησε ό άντρας.

‘Ο Ξιπόλητος τού έδωσε τό δρεπάνι κι ό άλλος κοίταξε μέ προσοχή κάτω από τή λαβή, στό σημείο πού ήταν χαραγμένα ένας κόκκορας και τ’ όνομα τού κατασκευαστή: ΚΟΛΛΙΝ.

— Δέν ύπάρχει άμφιβολία, Κόλλιν είναι.

‘Έδωσε πίσω τό δρεπάνι στόν Ξιπόλητο.

— Πρόσεχε τό αυτό τό δρεπάνι, είναι άριστης ποιότητας κι από άριστο άτσάλι.

— Λές και δέν τό ξέρω! άναφώνησε ό Ξιπόλητος.

‘Ο άντρας έκοψε τό ψωμί κι ό Ξιπόλητος έσυρε τή λάμα πάνω στις φλέβες τού καρπού του, άνοιγοντας δρόμο στό αίμα πού χύθηκε στη φούχτα και ράντισε τό ψωμί.

— ‘Ω, γιατί μου τό ‘καμες αυτό; ρώτησε ό άντρας.

‘Ο Ξιπόλητος έδωσε ένα προσεκτικό χτύπημα μέ τό δρεπάνι στόν ύποκόπανο τού Γκάραντ, πού ό άντρας είχε στην άγκαλιά του. Τό χέρι έπεσε στό χώμα, κρατώντας τό κομμάτι τό ψωμί. ‘Ο άντρας θέλησε νά μαζέψει τό χέρι του, αλλά μιά άλλη δρεπανιά, στό σβέρκο αυτή τή φορά, έκαμε τήν κραυγή τού άντρα να πνιγεί στις μπουρμπουλήθρες τού αίματος πού έπηξαν τό στόμα του.

‘Ο Ξιπολητος μάζεψε τό Γκάραντ και τό Λούγκερ, πήγε σπίτι του, μπήκε από τήν πόρτα τής κουζίνας, μάλωσε τά παιδιά του πού έτρεχαν πάνω και κάτω στό σπίτι, άφησε τά όπλα πάνω στό κρεβάτι του και βγήκε στό κατώφλι, τή στιγμή πού ή φάλαγγα στάθηκε μπροστά του.

‘Από τό πρώτο τζίπ κατέβηκε ό Μπουντερ Πατσέκο. Οί στρατιώτες περίμεναν, καθισμένοι μέσα στά μεταγωγικά.

— Πώς τά πās, καπετάν-Ξιπόλητε; χαιρέτησε ό Μπουντερ Πατσέκο.

— Έδώ είμαι, λοχαγέ μου.

‘Ο Ξιπολητος πήγε νά βρεί δυό σκαμνιά και τά έφερε στό κατώφλι. Κάθησαν.

— Τι νέα λοιπόν, καπετάνιε;

— ‘Ασχημα έτοϋτο τόν καιρό, για λύπηση, άπάντησε. ‘Η γυναίκα μου έφυγε και μέ παράτησε μέ μιά ντουζίνα πιτσιρικάκια.

— Τό άκουσα, καπετάνιε.

— Παρακάλεσα ως και τό διάολο νά μή φύγει, αλλά έσεις ξέρετε τί ξεροκέφαλη πού είναι.

— Λυπάμαι πού σέ βλέπω έτσι, καπετάνιε.

— Τό ζήτημα είναι πώς όπως και νά ‘ναι, έφυγε.

— Πολύ λυπάμαι, καπετάνιε.

— Μή στενοχωριέσαι για μένα, λοχαγέ μου. Νά σās ψήσω καφέ;

— ‘Αν δέ σās κάνει κόπο...

‘Ο Ξιπόλητος φώναξε ένα παιδι και τού παράγγειλε νά τού φτιάξει καφέ.

— Και πώς πάνε οί δουλειές;

— Δέν πάνε όπως θά ‘πρεπε νά πάνε. Τό άραποσίτι χάλασε μ’ έτοϋτη τήν ξεραίλα κι ό καφές δέν έχει τιμή, φτηνά πουλιέται. Μπά, μπά! Δέν πάω καθόλου καλά. Κι ύστερα είμαι πιά γέρος, τά σκαμίματα δέ μου βγαίνουν ίσια.

— Κοίταξε, καπετάνιε, γιατί δέν πās κατά τήν ‘Αβάνα; Ξέρεις πώς εκεί θά έχεις σπίτι, αυτοκίνητο και μισθό.

— Δέν μπορώ, λοχαγέ μου, δέν μπορώ. ‘Εσεις ξέρετε πώς είναι τά πράγματα. ‘Ο κανονισμός λέει νά φορās μπότες. ‘Ετσι, εγώ δέν μπορώ νά σταθώ σέ τέτοιο μέρος. Περιμένετε μιά στιγμή νά δείτε.

Σηκώθηκε άπ’ τό σκαμνί, μπήκε στό σπίτι κι ύστερ’ από λίγο γύρισε, μ’ ένα ζευγάρι μπότες στα χέρια.

— Τις βλέπετε; Είναι καινούργιες τού κουτιού, όπως μου τις έδωσαν εδώ κι έξι χρόνια. ‘Ο,τι και νά κάνω όμως, δέν μπορώ νά περπατάω παπουτσωμένος. Δέν ξέρω, μου συμβαίνει κάτι σαν νά μου κοβόταν ή άνάσα.

Ὁ Μπουντερ Πατσέκο χαμογέλασε.

— Μή γελάτε, μή γελάτε. Νά εἴσαστε βέβαιος πὼς ἐτοῦτα εἶναι τὰ καλύτερα παπούτσια πού υπάρχουν.

Ἔδειξε τὰ τεράστια πόδια του.

— Τὴν ὥρα πού ἐτοῦτα θά μέ παρατήσουν, νά μοῦ λείπουν τ' ἄλλα.

Τὸ παιδί ἔφερε ξαναζεσταμένο καφέ. Ὁ Μπουντερ Πατσέκο τὸν ἤπιε, σηκώθηκε κι ἐτοιμάστηκε νά χαιρετήσῃ.

— Φεύγετε, λοχαγέ μου;

— Ναί, καπετάνιε. Ἔχουμε ἐπιχειρήσεις κι οἱ στρατιῶτες περιμένουν.

— Δέν ὑπάρχει λόγος νά βιαζόσαστε, εἶπε ὁ Ξιπόλητος. Ποιὸν ζητᾶτε μέ τόση ἀνυπομονησία;

— Τρέχουμε πίσω ἀπὸ τὸν Μάγκουα Τοντίκε, πού τὸν εἶδαν χτές σ' ἐτοῦτα τὰ μέρη.

— Ἄ, ἔκαμε ἐκπληκτος ὁ Ξιπόλητος. Μήπως ἔχετε κανένα περισσευούμενο ποῦρο;

Ὁ Μπουντερ Πατσέκο ἔφαξε στίς τσέπες του κι ἔβγαλε δύο ποῦρα. Τὰ ἔδωσε στὸν Ξηπόλυτο.

— Λοιπόν, καπετάνιε, πρέπει νά πηγαίνω.

— Μή βιαζόσαστε, μή βιαζόσαστε, ἐπανελάβε ὁ Ξιπόλητος. Σᾶς λέω πὼς δέν ὑπάρχει βιασύνη, γιατί μοῦ φαίνεται πὼς ὁ Μάγκουα Τοντίκε εἶναι χάμω καί σαπίζει στὸν ἥλιο, κάτω ἐκεῖ στά σπαρμένα μου.

Νορμπέρτο Φουέντες

Ὁ Νορμπέρτο Φουέντες γεννήθηκε στὴν Ἀβάνα τὸ 1943 καὶ σπούδασε γλυπτική, πρὶν ἀρχίσει νά δουλεῦει σάν δημοσιογράφος. Στὴν περίοδο 1961—1966 ἦταν ἀνταποκριτὴς στὴν πρώτη γραμμὴ τοῦ μετώπου τῆς *Σιέρρα δε Ἐσκαμπράν*, ὅπου οἱ κυβερνητικὲς δυνάμεις ἔκαναν ἐκκαθαριστικὲς ἐπιχειρήσεις, μετὰ ἀπὸ τὴν εἰσβολή στὴ χώρα ἀντικαστρικών ομάδων. «Ὁ καπετάν-Ξιπόλητος» ἀναφέρεται σέ γεγονότα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς καὶ ὁ κεντρικὸς ἥρωας, ὁ Ξιπόλητος χωριάτης, δέν ἀποκλείεται νά εἶχε πραγματικὰ τὸν ἐπίσημο τίτλο τοῦ «καπετάνιου», τοῦ στρατηγοῦ δηλαδή, πράγμα διόλου ἀσυνήθιστο γιὰ τὰ ἤθη τῶν ἐπαναστατῶν.

Τὶς ἐμπειρίες του ἀπ' ὅσα εἶδε κι ἔζησε ὁ Νορμπέρτο Φουέντες κατέγραψε σὸ βιβλίο του «Καταδικασμένοι τοῦ Κοντάδο», πού κυκλοφόρησε τὸ 1968 καὶ βραβεύτηκε.

Ὁ Νορμπέρτο Φουέντες συνέχισε νά δουλεῦει σάν δημοσιογράφος καὶ πρόσφατα ἀνέλαβε τὴν εὐθύνη ἐνὸς τμήματος τοῦ περιοδικοῦ «Κούβα».

ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ

πεζὸ - ποίηση - κριτικὴ